

U međuvremenu

godišnja skupština društva književnika vojvodine

Inicijativa za očuvanje otkupa književnih dela

Piše: Đorđe Pisarev

Izborna skupština Društva književnika Vojvodine počela je svoj rad svečanim činom dodele Nagrade za životno delo, koja je ove godine pripala akademiku, književnom istoričaru Mladenu Leskovcu.

Nagradu je laueratu, u ime žirija, uručio književnik Boško Petrović, a Miroslav Egerić, obrazlažući odluku žirija, istakao je, između ostalog, da delo Leskovca »nije samo inventar duhovnih nastojanja naših predaka, no i slutnja jednog punijeg, intenzivnijeg života – punoće životnih oblika, individualnog bogatstva, moralne i estetičke energije koju bi valjalo odnegovati da bismo živeli kao ljudi«.

Nagrada se sastoji od diplome i novčanog iznosa od 60.000 dinara, a u sklopu ovog čina, u holu Matice srpske otvorena je izložba objavljenih knjiga Mladena Leskovca.

Skupština je nastavila rad izveštajem Predsedništva DKV, kojega je pročitao predsednik Društva, književnik Boško Ivkov, iznoseći vrlo nadahnuo uspehe DKV koje je »radilo u duhu programskih načela Saveza književnika Jugoslavije, neprestano se angažujući na razvoju književnosti i naše socijalističke kulture na osnovu dokumenata XII Kongresa Saveza komunista Jugoslavije i XVI Konferencije Saveza komunista Vojvodine, kao i dokumenata SSRN Vojvodine i drugih društveno-političkih organizacija« (Društvo književnika Vojvodine, »IZVEŠTAJ O RADU«, Novi Sad, 1983), s čim se jednoglasno složila Skupština, usvajajući izveštaje i predsednika i Predsedništva Društva književnika Vojvodine. Predsedništvo se takođe založilo da se ne ukinu otkup književnih dela SIZ Vojvodine, što je skupština jednoglasno prihvatila.

Zatim je istupio (sada već bivši) član Predsedništva Vujica Rešin Tucić, priznavši, u izvesnom euforičnom i očajničkom stanju oštre (zakasnele i kalkulantske!) samokritike – a iznoseći u biti u većoj meri tačne i istinite činjenice – da je njegov rad u ovom četvorogodišnjem mandatu bio slab, i da se on (tj. Predsedništvo) nije uspeo izboriti za rešenje niti jednog od bitnih problema književnih stvaralaca Vojvodine (Zakon o slobodnim umetnicima Samoupravni sporazum o visini autorskih honorara, služba za zaštitu autorskih prava, otkup knjiga, izdavačka delatnost, stihijnost i privatizacija – a i on sam je u tome učestvovao! – prilikom odabiranja kandidata za studentski boravak van Jugoslavije, stambeno pitanje itd.

Laslo Vegel je izneo mišljenje da Predsedništvo nije poštovalo principe delegatskog upravljanja, zatraživši da se preispita funkcionisanje delegatskog sistema Društva književnika u proteklom periodu. S tim se složila i Skupština. To je uslovlilo i zakazivanje vanredne sednice na kojoj bi se raspravljalo o ovom vrlo važnom problemu.

Uzimajući u obzir Statut Društva književnika, a naročito člana 9a, koji glasi: »Društvo književnika Vojvodine u sklopu svojih delatnosti utvrđuje zaštitu autorskih prava i dela iz oblasti književnosti, nauke, umetnosti i drugih oblasti stvaralaštva, bez obzira na vrstu, način i oblik izražavanja.« (DOPUNE STATUTA DRUŠTVA KNJIŽEVNIKA VOJVODINE), Skupština se založila da novo Predsedništvo nastavi sa aktivnim radom na punom ostvarenju Zakona o samostalnim umetnicima, koji je usvojen još 1981. godine.

Na žalost, činjenica je da se nijedan član nije uspeo izboriti za status slobodnog umetnika, pa tako, s nadom da će se stanje ipak popraviti (naime, krajem prošle godine je u okviru radne zajednice DKV formirana služba za zaštitu autorskih prava, a otvoreno je i novo radno mesto

referenta za zaštitu autorskih prava, na koje je primljen diplomirani pravnik koji je već počeo da radi – tako da je zadovoljen bar jedan od bezbrojnih elemenata koji bi, u nekakvom sveobuhvatnom vremenskom sklopu morao biti jedan od činilaca »novog« statusa SLOBODNOG UMETNIKA) – izglasana je inicijativa za produženje vođenja ove akcije u zajednici sa SIZ-om kulture Vojvodine, Kulturno-prosvetnom zajednicom Vojvodine, Socijalističkim savezom radnog naroda Vojvodine i Skupštinom opštine Novi Sad.

Podnoseći izveštaj o ostvarenju glavnih akcija i manifestacija (Kolonija književnika u Kanjiži, Fruškogorski književni susreti u Čortanovcima, »Prevodilačke spon« u Novom Sadu), Predsedništvo je Skupštini iznelo obilje podataka o održanim savetovanjima, književnim susretima i večerima, matineima i razgovorima oko »otvorenog stola«, ističući da bi takav rad trebalo nastaviti i u sledećem periodu. Za to postoje objektivni uslovi, ali s manjim ili većim izmenama u koncepciji, koje bi morale uticati kako na poboljšanje kvaliteta organizacije, tako i na podizanje stručnog nivoa navedenih manifestacija.

Konkretno, predlaže se smanjenje broja učesnika i kvalitetniji odabir aktera. Zanimljiva je ideja da se organizira »Putujući karavan«, koji bi se svake godine selio iz mesta u mesto, delujući tako »u čitavom prostoru Pokrajine, te bi književna reč dopirala i do najzabitijeg salašarskog naselja, što bi bio značajan naš doprinos ne samo širokoj difuznosti, demokratizaciji i temeljitoj demetropolizaciji književnih programa, nego i susretanju i prožimanju književne i opšte kulture vojvodanskih i drugih jugoslovenskih naroda i narodnosti, kao i njenom književnom otvaranju pred svetom i spajanju sa svetom« (KNJIŽEVNA KOLONIJA I KARAVAN DRUŠTVA KNJIŽEVNIKA VOJVODINE). To bi, u krajnjoj konsekvenci, onemogućilo materijalno iscrpljivanje jedne sredine, sprečilo mogućnost prezasićenosti domaćina gostom i obrnuto.

U nastavku žive diskusije o ovoj temi, Laslo Vegel je predložio obnovu Stražilovskih susreta, što je Skupština i prihvatila.

Posle izlaganja Zorana Stojanovića, usvojena je inicijativa da se Društvo književnika Vojvodine uključi u organizaciju akcije međunarodnog susreta »svetskih intelektualaca« u Novom Sadu, što bi trebalo da se ostvari uz pomoć Fondacije za evropsku intelektualnu ispomoc u Ženevi i Parizu, čiji je predsednik francuski akademik Pjer Emanuel, a članovi komiteta Italo Kalvino, Ežen Junesko, Golo Man, Žorž Sion. . .

Svakako, treba podržati ideju o organizaciji ove »briljantne olimpijade duha«, na kojoj bi se, kako to piše NIN od 26. februara 1984, trebala pojaviti i takva imena kao što su Edgar Moren, H. D. Gadamer, Delimo, Bergman, Markes, Pol Riker. . . No, možda bi u ovaj projekt trebalo ući sa više rezerve i oprežnošću koja nikad nije naodmet u ovo doba ne baš sjajnog ekonomskog stanja, kako su to primetili delegati, pa ma kako to sitničavo izgledalo, da se ne bi desilo da se sve završi samo na »strahovima i nadanjima« novosadske intelektualne scene i još jednom nastupu lečenja kompleksa inferiornosti u odnosu na »nedostižnu koncentraciju evropskog trasta mozgova«.

Zatim se poveo razgovor o (već fatalnom) listu »Pisac«, na čijem pokretanju Književna zajednica »radi« bar godinu i po – Skupština je izglasala inicijativu da sve dalje akcije oko izdavanja ovog lista preuzme Društvo književnika Vojvodine, s nadom da će to, očito potrebno glasilo, tako najzad ugledati svetlost dana.

Skupština je potom usvojila predlog da se dodeljuju dve godišnje nagrade – Nagrada za životno delo i Nagrada za knjigu godine. Zatim se pristupilo izbornom delu Skupštine. Posle ne baš tako kratke i bezazlene pometnje oko zadovoljavanja nacionalnog »ključa« i poštovanja regionalne zastupljenosti, posle malog haosa koji je nastao kada su kandidati jedan za drugim počeli da odustaju na samom pragu glasanja, strahujući da »neće moći da odgovore obavezama i dužnostima«, što je dovelo i do takve paradoksalne situacije da delegati predlažu sami sebe, Skupština je, na opšte zadovoljstvo, privedena kraju. Staro Predsedništvo je razrešeno, a izabrano novo, u sastavu: Boško Ivkov, Đordjica Tripunović, Slavko Gordić, Janoš Banjai, Arpad Vikić, Janoš Siveri, Zoran Stojanović, Petko Vojnić Purčar, Mihal Ramač, Miro Vuksanović, Karolj Jung, Milutin Ž. Pavlov, Ileana Ursu, Karolj Dudaš, Slavko Matković i Miroslav Demak.

održana redovna skupština književne zajednice novog sada

piše: rale nišavić

Skupštine bi, bez sumnje, trebalo da predstavljaju najlegitimniji vid demokratskog dijaloga jedne organizovane asocijacije, udruženja. . . Na njima treba da se pokreću pitanja koja su od vitalnog značaja za ljude koji se okupljaju u udruženju. Ovogodišnja redovna skupština pisaca Književne zajednice Novog Sada, održana 19. februara u prostorijama Narodne biblioteke, bila je ambiciozno zamišljena i trebalo je da raspravi niz ključnih pitanja od vitalnog interesa za pisce u Novom Sadu. Pokazalo se, međutim, da mnoge radne jedinice u Književnoj zajednici gotovo nisu ni postojale, jer o njihovom radu i nije bilo govora. Sve u svemu, diskusija na ovom skupu vođena je u polemičkim i disonantnim tonovima, pogotovu kad je bilo reči o autorskim honorarima, pokretanju glasila »Pisac«, održavanju međunarodnog skupa intelektualaca čiji bi domaćin bio Novi Sad.

I ova skupština Književne zajednice potvrdila je da se, od ranije sakupljani, problemi vezani za život i književni rad pisaca slabo ili gotovo nikako ne rešavaju. U sklopu ovih pitanja, među važnijim su: rešavanje stambenih problema, zapošljavanje članova Zajednice pisaca, autorski honorari, pokretanje književnog glasila, itd. Očigledno je da su pisci zainteresovani da se ti problemi blagovremeno rešavaju; o ovome govori veliki broj prisutnih pisaca na skupštini. Pokrenuto je sijaset pitanja na koja su pisci nastojali da odgovore, tako da su rasprave u najvećoj meri bile jasne i konstruktivne, usmerene na rešavanje nepovoljne situacije pisaca. Između ostalog, bilo je i zamerki na manjkavosti izveštaja i rada Zajednice pisaca, primedbi koje su išle na to da skreću pažnju da odnosi u Zajednici nisu dovoljno demokratizovani i da se godinama na tom planu malo šta menja. No, i pored zamerki, izveštaj o radu Književne zajednice je prihvaćen uz nekoliko dopuna. Bilo je, nadalje, reči o tome da su pojedini delegati tu godinama, kao pretplaćeni, vrteći se u začaranom krugu foruma Zajednice i Društva književnika Vojvodine (DKV).

S druge strane, prijem članova u DKV sveo se na aršine posebne i uske linije. Tako se primaju članovi kojima je upravo Zajednica objavila rukopis, dok na drugoj strani mnogi pisci imaju poteškoća prilikom prijema, iako su objavili više knjiga kod drugih izdavača, svakako i »sakupili« više pozitivnih recenzija o tim knjigama. Sve ovo govori o specifičnoj liniji u politici prijema, na koju imaju uticaj pojedini članovi Zajednice u DKV i o izvesnom nepoželjnom i jednolinijskom shvatanju literature, i ne samo to. . .

Ono što je ponajviše podstaklo pisce da sudeluju u raspravi, bilo je pitanje iz dela Nacrta plana SIZ-a za kulturu, koje se odnosi na nepovoljnu odrednicu o autorskim honorarima i nezahvalnom statusu pisaca. Nedavno predloženo ukidanje dela dodatnog autorskog honorara, prokomentarisano je kao vraćanje SIZ-a zastarelim i nesamoupravnim metodama rada. Ovom pitanju posvećena je brižna pažnja, pa je odlučeno da se SIZ-u uputi odgovarajuća primedba.

Pitanje pokretanja književnog glasila »Pisac« ni na ovom skupu nije dobilo zajedničke sadržaje: izrečene su vrlo oštre primedbe na koncepciju kakva je ponuđena u Zajednici pisaca, sa osnovnom intonacijom da je jednostrana i krajnje neprimerena. Na kraju je zauzet stav da je piscima nužno glasilo koje će zadovoljiti komponente u širem književnom i kulturnom smislu, u kojem će doći do izražaja književnost ovog podneblja. Što znači, insistira se na posve drugačijoj koncepciji glasila, s drugačijom fizionomijom od ponuđene, s drugačijom i kompletnijom reprodukcijom u jednom, zaista, širem književnom, umetničkom i društvenom smislu. O ovom pitanju odlučivaće se ubuduće na nivou Društva književnika Vojvodine.

I, na kraju, prihvaćena je ideja o održavanju međunarodnog skupa intelektualaca u Novom Sadu.